МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Дагестан

АМР "Кумторкалинский район"

МКОУ "Темиргоевская СОШ"

РАССМОТРЕНО	СОГЛАСОВАНО	УТВЕРЖДЕНО
На заседании ШМО	Зам директора по УВР	Директор
Хангишиева С.З.	Салаватова З.М.	Магомедова Н.М.
Протокол №1 от «26» 08 2023 г.	Протокол №1 от «26» 08 2023 г.	Приказ №42 от «26» 08 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Родного (авар.) языка»

для обучающихся 9 класса

с. Темиргое 2023г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА ПО РОДНОМУ ЯЗЫКУ (АВАР.)
ДЛЯ 9 КЛАССА
НА 2023-2024 Ц1АЛУЛ СОН

1.ПРОГРАММАЯЛЪЕ БАЯН

...Школалъул цIакъго кIвар бугеб масъалалъун ккола гIун бачIунеб гIелалъе щулияб ва гъваридаб лъай кьей, гьезулъ гьеб лъай практикаялда хIалтIизабизе бажари ва ругьунлъи лъугьинаби, дунялалдехун материалистияб бербалагьи бижизаби.

Авар литературияб мацIалъул кьучI ккола бол мацI, амма литературияб мацI бечелъизе кIвар бугеб магIданлъун ккола киналго диалектал ва наречиял. Цогидал мацIазго гIадин, авар мацIалъги гIаммаб куцалда тIолго магIарулазул рухIияб бечелъи жанибе бачуна.

Ахираб заманалда гIисинал миллатазул мацIал церетIеялде цIикIкIараб кIвар кьолеб буго. Гьел миллатазул рукIа-рахъин цебетIеялдаго цадахъ, гьезул мацIалги бечелъула, церетIола ва хадубккунги гьел церетIезаризе руго.

Школалда авар мацI малъиялда церечIарал масъалаби.

Задачал: Авар мацI школалда лъазабиялда церечIарал масъалабилъун ккола: цIалдохъабазул кIалзул ва хъвавул калам цебетIезаби, пасихIго цIали камиллъизаби ва каламалъул культура борхизаби.

Мурад: Школалда авар мацI малъиялъул мурад буго: цIалдохъабазе фонетикаялъул, лексикаялъул, рагIи лъугьиналъул ва хисиялъул, грамматикаялъул, стилистикаялъул хIакъалъулъ лъай щвей, жамгIияб гIумруялда жаниб гьелъул кIваралъул хIакъалъулъ баянал кьей, битIунхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул иш камиллъизаби, лъималазул рагIул нахърател бечелъизаби.

IX классалда авар мацIалъул курсалъул гIуцIи

Рахьдал мацIалъул программаялда рекъон, IX классазда цIалдохъабазда малъизе ккола фонетика, графика, лексика, рагIи лъугьин, грамматика (морфология, синтиксис). Гьединго цIалдохъабазда лъазе ккола стилистикаялъул ва мацIалъул хIакъалъулъ гIаммал гIелмиял баянал. ЦIалдохъаби ругьунлъизе ккола битIун хъвазе, битIун цIализе, калам гIуцIизе ва лъалхъул ишараби лъезе.

Авар мацIалъул материал гьадин бикьун буго Синтаксис лъазабула IX классазда. Амма синтаксисалъул ва лъалхъул ишарабазул хIакъалъулъ бищун гIадатал (авалиял) баянал V классалдаго кьола, морфологияб курс синтаксисалъул кьучIалда лъазабизе, калам цебетIезабиялъул ва пунктуациялъул хIалтIаби гьаризе рес букIине. Гьел церехун рехсарал рахъазул хIисабги гьабун, программаялда материал линейно-ступенчатый принципалда рекъон кьун буго. Гьединаб принципги кьочIое босун, «Лексика», «РагIи лъугьин»,

«Предметияб цIар» гIадал темаби V ва VI классазда, «Глагол» V,VI ва VII классазда кьун руго. «БитIараб ва хъвалсараб калам» абураб тема V ва IX классазда малъулеб буго. ХутIарал темаби цадахъго малъизе рихьизарун руго. Такрарлъулел темаби хадусел классазда малъула гъваридго ва гIатIидго. Гьединго программаялда дандчIвала байбихьул классазда лъималаз лъай-хъвай гьабурал темабиги. Гьединал темаби гIатIидго малъизе ккола.

Программаялда тIолабго материал кьун буго лъималазул гIелазул хаслъабиги хIисабалде росун .

Программаялда кьурал темабазе сагIтал рикьун руго мисалияб къагIидаялъ. Учителасул ихтияр буго мустахIикъаблъун бихьараб бакIалда сагIтазул хиса-баси гьабизе, ай, цо темаялдаса тIаса рахъун, хIажатаблъун бихьулеб цогидаб тема малъиялъе цIикIкIинаризе.

2.Содержание

1 Жубараб предложение 2

2 Диктант «Риидал г1алахалда». 1

3 Журарал сок1к1арал предложениял 2

4 Союзалгун ругел журарал сок1к1арал предложениял. 2

5 Союзал гьеч1ел журарал сок1к1арал предложениял. 2

6 Изложение «Имам . 1

7 Журарал нахърилълъарал предложениял 2

8 Нахърилълъиналъул раг1абигун бугеб жубараб нахъбилълъараб предложение. 1

9 К/ц Сочинение« Дир хъизан» 1

10 Нахърилълъиналъул раг1аби гьеч1ого журарал нахърилълъарал предложениял. 1

11 Диктант «Их» 1

12 Авар мац1 ва гьелъул диалектал. 1

3.Метапредметиял хIасилал

1. ЦIалиялъул мурадал ва масъалаби цере лъезе ва гьел тIуразариялъул къагIидаби ралагьизе бажари.

2. Цебе лъураб масъалаялде ва гьеб масъала тIубазабиялъул шартIазде балагьун, жиндирго цIалиялда рухьарал ишазе къимат кьезеги, гьезда хадуб хал кквезеги, гьезул план гьабизеги бугеб бажари лъугьинаби.

3. Информация кьезе ишараялъулгин символикиял алатаздаса пайда боси.

4. Хурхен гьабиялъул, ай бухьеналъулал ва нахъгIунтIиялъулал масъалаби тIуразе, каламалъул алатал жигаралда хIалтIизари.

5. Информация балагьиялъул (баян кьолел тIахьаздаса), гьеб бакIариялъул, гьелда тIад хIалтIиялъул, гьелъул анализ гьабиялъул, гьеб гIуцIиялъул ва кьеялъул, гьелъул магIна бичIчIизабиялъул батIи-батIиял къагIидаби хIалтIизари.

6. Цере лъурал мурадазда ва масъалабазда рекъон, батIи-батIиял стилалъул ва жанразул текстал бичIчIун цIализе бажари.

7. Цо чIванкъотIарал предметметал дандекквезеги, гьезул анализ ва синтез гьабизеги, гьел гIаммлъизаризеги, кинал ругониги гIаламатаздалъун тIелазде рикьизеги, цоцада релълъинаризеги, гIиллаялъулабгин цIех-рехалъулаб бухьен чIезабизеги, гьезда тIаса пикрузагьир гьабизеги бажари, ай логикиял хIалтIаби гьаризе лъай.

8. Накъиталъе гIахьаллъи гьабулев чиясухъ гIенеккизеги, диалогалъулъ гIахьаллъизеги, батIи-батIиял пикраби рукIиналъе ва щибасул жиндирго хасаб пикру загьир гьабизе ихтияр букIиналъе мукIурлъизеги, жиндирго пикру загьир гьабизеги, гьелъие далил бачинеги разилъи.

9. ГIаммаб мурад цебе лъезеги гьеб тIубазабиялъул нухал ралагьизеги бажари; цадахъ гьабулеб хIалтIи щибасда гьоркьоб бикьизе, къотIи-къай гьабизеги, цадахъаб хIалтIулъ цоцазда хадуб хал кквезеги, данд рекъон кколеб хIалалъ жиндир ва сверухъ ругезул хьвада-чIвадиялъе къимат кьезеги бажари.

10. Лъилниги рахъ кквечIого, щивас загьир гьабураб пикруги хIисабалде босун, дагIба-рагIи къотIизе бажари.

11. Предметиял ва предметазда гьоркьосел аслиял бичIчIиял лъай.

4. Ц1алул тематикияб план

№	Дарсил тема 9 кл	Саг1ат
1	Жубараб предложение	2
2	**Диктант «Риидал г1алахалда»**.	1
3	Журарал сок1к1арал предложениял	2
4	Союзалгун ругел журарал сок1к1арал предложениял.	2
5	Союзал гьеч1ел журарал сок1к1арал предложениял.	2
6	**Изложение «Имам** .	1
7	Журарал нахърилъхъарал предложениял	2
8	Нахърилъхъиналъул раг1абигун бугеб жубараб нахъбилъхъараб предложение.	1
9	**К/ц Сочинение « Дир хъизан»**	1
10	Нахърилъхъиналъул раг1аби гьеч1ого журарал нахърилъхъарал предложениял.	1
11	**Диктант «Их»**	1
12	Авар мац1 ва гьелъул диалектал.	1

5. Напсиял х1асилал :

Жив Россиялъул ва Дагъистаналъул гражданин вук1ин бич1ч1и

Ват1аналдехун рокьи ва адаб-х1урмат бижизаби

Ват1аналдаса ва миллатал г1емераб Республикаялдаса ч1ух1и

Жив маг1арулав (аварав) вук1ин бич1ч1и

Г1агараб ракьалъул ва жиндирго миллаталъул маданият бич1ч1и

Ват1аналда цебе жиндирго налъи т1убазаби

Щай жив ц1алулев вугев, щиб мурадалъе г1оло

Цогидазулгун гар-гар гьабизе, гьел рич1ч1изе х1адураллъи

Рахьдал мацI нилъер культураялъул аслу букIин бичIчIи

Рокьи Ват1аналде

Рокьи т1абиг1аталде

Жиндирго пикру ккун чIезе лъай

Авар мацI миллиябгин культурияб бечелъи букIин бичIчIизе;

Жинца загьир гьабураб пикруялъулъ гIунгутIаби ратизе

Авар каламалъул мухIканлъи ва берцинлъи бичIчIизе

Художествиял текстал цIалулаго, эстетикияб рокьи цебетIезабизе жигар бахъизе

6.Рагьараб календарно- тематикияб план 9 класс 2023 - 2024с.

№	Дарсил тема	Саг1ат	Деятельностиялъул видал	Материально-техникаялъул чIезаби	Напсиял х1асилал :	Заман	
						план	факт
1	Жубараб предложение	2	Синтаксикияб разбор	К1алзул гьунар	Цогидазулгун гар-гар гьабизе, гьел рич1ч1изе х1адураллъи		
2	**Диктант «Риидал г1алахалда».**	1	Диктант хъвай	Диктантазул мажмуг1	Ват1аналде рокьи		
3	Журарал сок1к1арал предложениял	2	Текстгун х1алт1и, синтаксисияб разбор.	К1алзулаб ц1ех-рех. Т1ехь	Рахьдал мацI нилъер культураялъул аслу букIин бичIчIи		
4	Союзалгун ругел журарал сок1к1арал предложениял.	2	Текстгун х1алт1и, синтаксисияб разбор.	Т1ехь, авар мац1алъул грамматика	Авар мацI миллиябгин культурияб бечелъи букIин бичIчIизе		
5	Союзал гьеч1ел журарал сок1к1арал предложениял.	2	Синтаксисияб разбор.	Т1ехь, авар мац1алъул грамматика	Авар каламалъул мухIканлъи ва берцинлъи бичIчIизе		
6	**Изложение «Имам .**	1	Изложениялъул хъвай	Изложениязул мажмуг1	Рахьдал мацI нилъер культураялъул аслу букIин бичIчIи		
7	Журарал нахърилълъарал	2	Текстгун х1алт1и	Т1ехь, авар мац1алъул	Жив Россиялъул ва Дагъистаналъул		

	предложениял			грамматика	гражданин вук1ин		
8	Нахърилълъиналъул раг1абигун бугеб жубараб нахъбилълъараб предложение.	1	Текстгун х1алт1и	Т1ехь, авар мац1алъул грамматика	Ват1аналдехун рокьи ва адаб-х1урмат бижизаби		
9	**К/ц Сочинение « Дир хъизан»**	1	Калам цебет1езаби		Ват1аналде рокьи		
10	Нахърилълъиналъул раг1аби гьеч1ого журарал нахърилълъарал предложениял.	1	Текстгун х1алт1и, синтаксисияб разбор.	Т1ехь	рокьи т1абиг1аталде		
11	**Диктант «Их»**	1	Диктант хъвай	Диктантазул мажмуг1	Ват1аналде рокьи		
12	Авар мац1 ва гьелъул диалектал.	1	Текстгун х1алт1и	Т1ехь	Рокьи т1абиг1аталде		